

TELEGRAFUL ROMAN.

N^{ru} 64. ANUL XIII.

Telegraful este de doua ori pe se-
ptaman .. joi si Dumineca. — Prenume-
ratiunea se face in Sabiu la espeditura
foiei pe afara la c. r. poste, cu bani
gat'a prin scrisori francate, adresate
catra espeditura. Pretiul prenumerati-
nei pentru Sabiu este pe anu 7. fl. v. a.
ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pen-
tru celelalte parti ale Transilvaniei si pen-

tru provinciele din Monarchia pe unu ann
8 fl. era pe o jumetate de anu 4 fl. v. a.
Pentru princ. si tieri, straine pe anu 12
pe 1/2 anu. 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru
intea ora cu 7. cr. sirulu cu litero
mici, pentru a doua ora cu 5 1/2 cr. si
pentru a treia repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Sabiu, in 15/27 Augustu, 1865.

Anunciu.

Cursulu de'nvetiamentu in institutul archidiecesanu gr.
orientalu pedogogico-teologicu din Sabiu se va 'ncepe cu 1
Septembre cal. vechiu.

Sabiu in 6/18 Augustu 1865.

Directoratul Institutului archidiecesanu.

Resunetulu

Simtiriloru de bucuria si profund'a veneratiune a fiiloru sufle-
tesci din dieces'a rom. gr. or. a Caransebesiului cu ocaziunea
denumirei Episcopului loru in persón'a Reverendissimului Pa-
rinte Archimandritu **Ioann Popasu.**

Ad populum _____
Desideratus progreditur pede _____
Pastor citato: _____ omnibus _____
Secum perennem faustitatem _____
Et _____ melioris aevi _____
Spes non inanes _____
_____ Laturus. Franc. Sal. Bocross.

Marire tie Dómne! Románulu se radica,
De valuri mii si sute din vécuri ingropatu, —
Trecut'a barbaria, de ea nu-i e mai frica!
Alu Romei din Daci'a fiu tristu s'au intrematu. — —

Nu vine mus'a nóstra sa cante cu 'ntristare
Ce sórte-avú Románulu in tempulu celu trecutú; —
Ea canta cu mandria si dulce 'ndestulare
Fericea era nóua, ce acnu au inceputu. —

Ací plapand'a voce mai tare ea resuna
Prin trist'a Temisiana, prin fiii lui Traianu
De geniulu ce promite bisericiei strabune
Divina ambrosia si-unu venitoriu Románu.

Pre cerulu astei tiere románe banatiene
De vécuri pâna astadi totu tristu si muciu ratu
Apare un'a stéua cu seninóse gene, —
Fenomenu ce promite unu ce mai fortunatu.

Fericile ei radie unu sunetu le predice,
Unu sunetu, ce deunadi cá si unu blandu zefiru
Est din ale faimei sburande foi publice,
Si aflá 'n momentu resunetu cu dulce suveniru.

Si mare 'mpressiune facú la Romanime
Unu sunetu cá acest'a de bine vestitoriu. —
In toem'a cá si-unu geniu pre langed'a multime
O scóla, i arata lucindu-i venitoriu:

Radica-ti Dieces'a romána Sabesiana
A tale temple grele si cauta 'n cerulu teu; —
Vedi cum inseninéza O salta Temisiana! — —
Amati Románi, scapatati d'unu fórte mare reu!

Tu turma credinciósa arunca dela tine
„Окида“ seculara, ce-atát'a „стриви“
Intórce-te la mam'a-ti, ca titiele-i suntu pline; —
De-unu vécu si jumetate intinsu ea te dori.

Fii vesela, voiósa in strung'a stramosiéscá,
Cáci si-asta trista strunga unu sóre-o luminá:
Alu tieci Domnu si Tata cu voce 'mperatésca
Pre-unu bravu vatau, P o p a s u, de capu ti lu confirmá.

Pre celu ce si pán' astadi la multi si multi fu tata; —
Cu geniulu seu prea multe frumóse a lucratu,
Ce tóte — cunoscutu — condeiulu nu le-arata,
Cáci faim'a pretotindení cu lauda le-a portatu.

Fii salutatú alu nostru preademnu si bunu Parinte!
Acést'a Ti-o uréza dorindu poporulu teu, —
Dorindu cu fragedia, cu inima ferbinte
Sa vini, sa Te cuprinda curendu in sinulu seu.

De trei ori fericita se crede si se tine

Acésta turma, carea de tata Te piimi!
Cá mam'a séu regin'a prudenta la albine,
Asia vertutea-Ti rara promite ca-i vei fi.

Din vérg'a-Ti pastorésca resara a credintiei
Frumóse flori si frupte; fii stelpu prealuminatu!
Din Turm'a-Ti credinciósa pe calea mantuintiei; —
Ajuta pre acel'a, ce 'n sciintie a asudatu!

Si-asia cu devotiune noi turm'a-Ti credinciósa,
'Ti dámu inim'a nóstra Parinte Archipastoriu!
Oftandu cá'ntr'o etate inalta, norocósa
Sa fii alu Romanimei Prelatu conducatoriu!

Marire, multiamita celoru ce fura 'n stare
Lumina d'a aduce si 'n tristulu nostu Banatu:
Viedie **Andrei**u, alu nostru Ierarchu antáiu si mare;
Viedie gloriosulu **Franciscu-Iosifu** Imperatu!!!

Ear tu Christóse Dómne sa fii cunoi pururea,
Cá bare'a religiunei, ce tu ai intocmitu,
Sa inóte preste valuri . . . sa nu se duca aiurea; —
Biseric'a romána se 'nflóra fericitu! N. T. Velia.

Schimbarea ministriloru si a sistemii in Austri'a.

(Din Hist. polit. Blätter, III Heft, 1 Aug.)

In cele urmatóre punemu subt ochii cititoriloru nostri parerea
unei foi de renume, carea este amica Austriei si de regula bine
informata de cursulu politicu.

Cu septemánile a privitu lumea la o nascere grea politica,
cárei'a asemine póte ca nu s'a mai vediutu nici odata in isto-
ri'a politica. Atátu de mare a fostu cris'a, ca unu momentu i
veniá omului a crede, ca in cele din urma Austri'a va ajun-
ge la necesitatea a-si procurá ministri sei cu fortia pre ca-
lea conscriptiunei. Si acést'a nu dóra pentruca in sinulu se-
natului imperialu, carele, cum e cunoscutu, in poterea unei
fictiuni constitutionali de dreptu representéza imperati'a intré-
ga cu numerulu diumetate a membriloru- nu dóra, dicu, ca in
acestu Reichsrath nu s'aru fi gasitu v o l u n t a r i e, destui, ga-
t'a si preabucurosi a priimi portfoile de Ministri cele vacante.
Domnii din opusatiunea ministeriala, totu professori si advo-
cati nemti de o neconditionata influentia in corpulu parlamen-
tariu, nu se mai poteau destulu minuná si necaji, ca pentru ce
sa se faca o crisa ministeriala, si totusi aceeaasi sa nu inal-
tia pe scumpele loru persóne pre bancele ministeriale. Dar
eaca s'a intemplatu asiá; nici prin visu nu li-a venitú colo
susu in castelulu curtii, cá sa se mai gandésca si la matadorii
din Senatul imperialu, si acel'a care se mai mira despre ac-
cést'a putina pasare, da numai védia, ca elu nu cunósce ma-
rimea estensiunei schimbárei, ce se petrece acum in Austri'a.

Acést'a e unu ce mai multu decâtu o schimbare de mi-
nistri, mai multu si decâtu ceeace de ordinariu se dice schim-
bare de sistema. Ruptur'a s'a facutu, nu din caus'a unei séu
altei cestiuni séu mesuri; aci nu e vorb'a, cum sa se gu-
verneze statulu de aci nainte: óre mai multu séu mai putínu
liberalu. Nu se lucréza nici de o nóua esperimentare,
dupa cum s'a si disu, adeca de o nóua esperimentare intru
intielesulu óre cároru doctrine de partitu. Ci se lu-
créza simplu de esistinti'a imperati'e. Vedi bine ca acést'a con-
ditiunéza un'a a trei'a si cea mai din urma cercare de recon-
stituire séu regenerare a Austriei, dupa ce odata cele dóue
cercári mari facura unu cumplitu fiasco, un'a mai uritiosu de-
cátu alt'a. Reconstituirea pâna acum n'a fostu unu adeveru,
ci numai o frasa, si de aceea acum e vorb'a despre a trei'a si
cea mai din urma incercare. Cáci, déca si acést'a nu va re-
esí, atunci numai Ddieu va poté sci, ce se va alege din tóta
cestiunea constitutionala a Austriei, chiaru si de esistinti'a
imperului. Ministrii Imperatului trebuie sa scia bine acést'a,
si de aceea ei n'au priimitu portfoile sale numai din ver o

acomia de ambiție, ci cu acea serioasă serbatoră, ce o cere conștiința împlinirii datoriei sale.

Dar noi avem să caracterizăm mai de aproape această mare schimbare; eră această mai de aproape caracterizare se poate face atât de simplu și ușor, pe cât este ea pentru noi este germani (neustriați) de neplăcută. Pentru că caderea Domnului de Schmerling nu va să dăca altce-va, decât bancrotul complinit al Egemoniei germane și al politicii germanisatorice, cum s'a manipulat ea până acum în Austria. Dece e, că germanismul în genere să mai aiba ver unu venitoriu politic în țările Imperatului, atunci acela va trebui să sufere a fi imbecil de altu spirit, decum a fostu acela, de care a fostu manatu până acum. Să nu credea cine-va, că numai dela Decembrie 1860 naționalitate germană și liberalismul cel mai înflăcău în Austria au fost lucruri identice. Ci încă din timpurile lui Iosif II mai ca n'a mai resaritu pre acestu terem vre o idee proprie, și decandu reconstituirea Austriei a venit la rând, încă nici unu barbatu de stat germanu din cetatea de lângă Dunare nu s'au potutu înalță mai pre susu: de a și decopii muștră pentru reorganizarea Imperației după unu stat politicu său altu din circuitul confederației germane. Astfelu partitulu germanu—liberalu a domnit cu atotpotința de 15 ani în Austria, și elu este, ce acum sta fatia cu o totalabancrotă.

Candu Domnulu de Schmerling la 1860 a pus în lucrare credința renașterea Austriei, atunci defaimările și desprețurile contră guvernului celui reu alu lui Bach nu mai aveau capetăiu. Și cu toate acestea guvernulu, ce a urmatu, n'a fostu altu decât carne din carne, osu din oșele celui precedente; precum în fapta domniei trecuă cu cea mai mare usuratate dintr'o sistemă la altă, că să nu dicem dintr'unu guvern reu la altu. La mediu cautandu diferența între Domnulu de Bach și Domnulu de Schmerling, așa cum acestu din urmă s'a dezvoltat dela 26 Februaru 1861, s'au fostu cu multu mai mica decât cum se credeă la primă vista. Ambii cautara a mântuirea într'u absolutismulu centralizat și burocratic: celu întâiu Ministru a făcutu această fără parlamentu și cu bunacredință; celu din urmă cu parlamentu și prin parlamentu, mai insirandu, că de claca, totu felulu de fraze despre autonomiă și sinegubernamentu. Că și cum liberalismulu aru poté fi cândva și unde capace de o autonomiă și sinegubernamentu onest și de buna credință!

Este însemnatu, că guvernulu lui Schmerling n'a găsit a face alta imputație celui Bachianu, decât încheierea Concordatului.

Istori'a candu-va va da negresitu Domnului Bach o mai mare măsura de înțelepciune și prevedere, decât succesorului lui celui plin de pretinții. A susținé egeonia germană în Austria, și această a o asigură pentru totdeauna printr'o rapede germanisare a naționalităților celor multe: această a fostu ideea fundamentală a guvernului și a lui Bach și alu Schmerling. Ma conducătorulu sistemii celei d'antăie a credutu chiaru pentru aceea, că Austria deocamdata să fie lipsită de ver ce reconstruie constituțională; numai atunci, candu politică germanisatorică și va ajunge scopulu principalu, poté fi vorbă de ver o constituție în Austria, copleșită după constituția unu său altu stat sau statioru din Germania cea bogată d'idee-ștea. Eră până atunci câtă să se impăce cu o direcție liberală a centralizației absolutistice, deca e că să nu destepete chiaru cu mâna proprie spiritulu celui reu alu naționalităților și a-lu aduce la exploziune. *) Ma această exploziune, atât de temută, totuși se întâmplă în urmă evenimentelor din 1859. Dar cu toate acestea Domnulu de Schmerling a creditu tare, că va poté organiza supremația germanismului austriacu printr'unu parlamentu centralu liberalu. Acestu a fostu refacerea cea mare, ce acum s'a demonstrat până la evidentă, și a marturisit și însuși. Eara cu această marturisire, impusa de necesitatea lucrurilor, partitulu germanu liberalu a ajunsu peste totu la capetulu litaniei sale în imperiul Austriei. A se-întorcé la Bach nu e cu potință; a merge înainte și mai departe cu Schmerling nu este modu și chipu; prin urmă problemă caută apucată iarasi din capu, și apoi numai e nici o constituție în Germania, carea aru mai poté servi și de aci înainte de muștră pentru reconstituirea Austriei.

A fi datu dovă până la evidentă cea mai mare și mai posibilă de nepotință a liberalismului germanu în Austria și încă prin fapte, acestu e meritulu celui mai însemnatu, dar pur negativu alu Domnului de Schmerling. În genere vor-

hindu, toate meritele acestui Ministru, pe care l'au fostu numit cu emfaza că celu mai cu caracteru barbatu de stat, sunt de natura negativă. Prin toate câte au făcutu sau n'au făcutu s'au doveditu numai, că pe calea pe care a apucatu nu merge. Elu a cugetatu dreptu: că Austria trebuie să aiba o constituție și ca o poté purtă; ci nu pe a sea nici pe altă cale, ce aru poté purcede din direcțiunea spiritului, reprezentatu de densulu, va să dăca nu cea emanată din spiritulu partitulu germanu liberalu. Sentimentulu nedelaturabilu alu acestei fapte este chiaru că de jure multu a apasatu că o piatră și peptalu acestui omu, pe candu scriitorii simbrati și bine plătiți, ilu trimbitau necontenit prin toate diuarele tuturor țărilor, că pe unicul mantui-toriu alu Austriei, ca pe unicul barbatu de stat, ce numai are parchia. Acelu simțimentu de nepotință alu liberalismului germanu a devenitu în fine universalu, nici unu liberalu nu-lu mai poté negă, și numai asiă se poté esplică indiferența cea demnă de însemnatu der generala, ce s'au veditu la caderea lui cea fără gloria, la retragerea lui cea mai fără sgomotu, — a Ministrului, ce mai până aci eră înalțiatu până la alu șeptelea ceru.

Cu greu va fi mai fostu vre-unu barbatu de stat primitu cu mai multa resignație din partea opiniunii publice că Ministrulu demissionatu acum. Că și unu triumfatoriu a fostu intratu elu în guvern: doi ani dearendu influența lui mergea totu crescendu, totu vorbă lui avea autoritatea unei evanghelii, o sută de condeie dibace i trimbitau laudă, numelu și a se'ndoi despre succesele lui trecea de crima lese Maie-stății. Înca în toamnă anului 1862 se spuneă despre memorabilă disa a Imperatului: Cas'a Habsburgică a poté vorbi înca de noroc, ca în timpii cei mai noi se protegea și de țară de Cas'a Schmerling. Pe atunci cadu Cancellariulu Ungariei, Conte For-găts, jertfa la dorințele preșintului ministru, că dualis sa pără din guvern. Cu doi ani mai târziu i caută și Contelui Rechberg a-si caută de drumu, și nu numai din cauză a diferiențelor la pareri în politică germană și în privința relațiilor cu Prusia; ci mai verosul căi Contele Rechberg se arată mai inclinat către o organizație mai federală a Austriei, și căci începuse a se'ndoi despre posibilitatea și vitalitatea constituției de fond. Într'aceia însuși urdu și lasase opulu în voia sortii sale; cu unu felu de credință fatală de turcu se uită cu mâinile în sinu la dezvoltarea lui. Elu nu numai că numai guvernă, dar abia mai amînistră încă. Gurile se totu mai mariau, că nu se face nimic, ca lauda-tulu ministru a cadutu în lenevire și și-a perditu deplinu profitu de lucru. Elu a inventat la 1861 fatia cu Ungaria vorbă cea faimosa: Noi poté mura și stepă; omeni sub această formulă au cautat multu ver o adență înțelepciune de stat și planuri mari ascunse; ci încetu cu încetulu se descoperi secretulu; ca ca nici ministrulu însuși nu știe ce să mai facă, și ca de jure de ani și ascunde nepotința s'a sub vorbe pompoze. Și în adevăr această i a fostu totu secretulu.

Chiaru și în sinulu senatului imperialu în cele din urmă s'a fostu formatu din însuși partizanii Ministrului o violentă opusțiune. Partitulu determinatu germanu liberalu facea cu tempu fără tempu necontenite imputații conducătorulu dirigitu alu partitulu lor, și acum această opusțiune parlamentară s'acusa de nebună, ca însuși a casionat caderea cabinetului de coloră sa, fără să fi știutu ce face. Se poté ca s'a întâmplat asiă. Dar ce a făcutu opusțiunea, ea a făcutu într'o onestă desperație despre portarea ministeriului de partiu alu seu, și n'adeveru desperațiunea ei nu e mirare. Doi ani mari și lati Domnulu de Schmerling ia întrebuintiatu numai că din trei națiuni ale Ardélului pe două să le împreune într'o dieta, și că pe această dieta să o înduplece, că să traga deputati la Reichsrath. Candu Ardelenii intrara, guvernulu a dechiarat senatulu imperialu angustu și pentru țările slavice-germane, și totdeodată de estinsu, său de senatulu imperialu comunu, pentru întregă monarchia. Acestu a fostu totu ce ministrulu Schmerling a potutu face pentru execuțiunea constituției sale, și de acum înainte și-a bagat mâinile în sinu. Într'aceia relațiunile de economiă a le imperiului deveniau vedindu cu ochii într'o stare din ce în ce totu mai rea, și bancrotarea financiară s'apropiă de usia totu mai tare. Și guvernulu, de-si două încercări de a contrage unu imprumutu remasera fără succesu, totuși s'au prezentat două bugete anuale, cu nise deficite enorme; elu afirma, că la defigerea acestor posturi s'au dusu până la marginile cele mai posibile ale economisării. Și, după ce Reichsrathulu mai stătea încă preste 20 milioane, atunci guvernulu totuși dechiară, că consimte și cu această reducere. — Care parlamentu din lume n'aru fi cadutu în desperație fatia cu atari cercușări?!

Vedi bine că cu această partitulu însuși a marturisitu și a făcutu véculu. Cătră acestea simțimentulu eră comunu,

*) Representantele celu mai determinatu pe tempulu lui Bach alu acestei politici eră jupanés'a Augsbuiger Allgemeine Zeitung.

ea asiá cum a mersu pâna acum este chiaru cu nepotintia a o duce si mai departe, si eaca pentrece dupa ministrulu Schmerling mai ca nu s'a versatu nici o lacrima serioasa chiaru in Austria. Atari lacrimi au cursu numai din partea neaustriaciloru din Vienna si pela noi, **) cari de-si au ochi de vediutu, totusi nu voru de felu sa vedea. Intra'ltele barometruulu celu mai certu alu simtieminteloru politice in Austria este burs'a, carea s'a aretatu de totu nesimtitoria fatia cu caderea Domnului de Schmerling. Mai nainte cu doi ani se mai potea inca dice, ca burs'a este celu mai sacru scutu alu acestai ministru, chiaru din apatia bursei n'aru fi cutezatu Imperatulu a face ver o modificatiune relativa la ministru; eaca acum burs'a l'a lasatu sa cada, fara a-si areta gelea dupa densulu prin scaderea macaru a unui procentu. Prin urmare se pare ca si capitalulu consimte cu opiniunea publica: Ca mai reu nu pote fi, ci mai bine; si mai reu decatu Schmerling nu pote nimenea duce economi'a casei.

Dar spre a apretia bine situatiunea, mai vine a se lua in consideratiune inca o cercustantia, de cea mai mare insemnate. Pecandu adeca Domnulu de Schmerling cu constitutiunea de Fauru a sea traia literalmente din mana pâna la gura, totusi mai aveá elu in peto inca unu modu de a se ajuta la nevoia. Se pare a fi asceptatu tempu indelungatu, pâna sa se caca situatiunea pentru lovitura de statu intentionata, si se afle indice determinate a le scriitoriloru sei cei platiti, dupre cari se pareá chiaru acum matura situatiunea spre a esi la lumina cu ideile sale cele rezervate. Elu pe urma, ca si mai nainte, se credea a fi barbatulu neaperatu necesariu alu situatiunei; ci, tinendu computu cercustariloru, staga'ta a face o volta chiaru si cu persona s'a, si a pasi pe scena pre o cale cutotulu diferita, ba chiaru opusa la cea tinuta mai nainte. Cu o vorba: elu era gata a rumpe chiaru cu manile sale, numumai diplom'a imperatesca din Octobre, ci chiaru si copilulu seu, constitutiunea din 26 Februaru, carea in cursu de patru ani audramu laudandu-se ca uniculu Paladiu alu Imperatiei austriace, cu scopu pentruca sa se unesca cu partitulu liberalu din Ungaria pre bas'a Dualismulu.

Se cade a lua bine la ochi acesta fapta. Numai acesta arunca o lumina neasceptata asupra situatiunei Ministeriului atatu presente catu si celu trecutu. O foia boemica s'a espresu forte ageru dicendu: caretragerea Dlui de Schmerling este caderea ministeriului mare-germanu (grossdeutsche) si inceputulu unui ministeriu austriacu. Prin acesta se deslega si enigme, pentruca atatu ministrulu iususi, catu si partitulu germanu liberalu din Reichsrath si schimbara deodata limbagiulu seu fatia cu Ungaria, si incepura a cochetá in tota forma cu Magiarii cei liberali.

Acum trebuie sa privimu mai deaprobe aceste relatii inprumutate intre liberalismulu germanu si celu magiaru.

Tempulu gubernarei Domnului de Schmerling se pote impartí in doue periode; in amendoue nu s'a potutu inaltia pâna la o fapta propria despre a face ca constitutiunea din Fauru sa fia unu adeveru. Si intr'acesta Ministrulu a remasu siesi egal, ca sa tracteze adeca deplom'a imperatesca din Octobr, carea portá o colore mai federalistica, pururea cu ur'a intréga a spiritului de partitu liberalu burocraticu. De alta parte sperantiele si calculele Ministrului se miscara inainte si dupa anulu 1863 in doue diferite directiuni, pana candu, dupa ce ia ajunsu ap'a pâna la gura, si dupace in casa de susu i-a cautatu a-si marturisí de fatia ca si-a perdatu detotu sperantia de succesulu causei sele sustinute pâna aci, in fine esi cu atrei'a noua programa, de cuprinsulu: Schimbarea sistemului de administrare urmata pâna aci si introducerea (1) autonomiei. Atari vorbe sei vedi bine ca stetusera si in program'a sea cea renumita dela Decembre 1860; si elu cu tote acestea dupa tote metamorfozele evenite pe urma nu s'a mai ganditu la ce a fostu disu, pâna candu a fostu pre tardiu.

Deci in prim'a perioda o bizuire felosa pre neviolabilitatea constitutiunei de Fauru, carea era promisa solenelu din partea Imperatului, si pentru care toti Episcopii sub pedepsa de crima lese maiestatii aveau a tine Te-Deum. Se diceá, ca Magiarii voru veni si li cauta sa vina in Reichsrath, numai putintica rabdare sa fia; in florirea economica si politica, ce cautá sa se desvolteze sub paladiulu acestei constitutiuni din Fauru, va frange ver ce cerbicositate si improtivire. Cáci legile unguresei dela 1848, si constitutiunea cea separata a coronei Sf. Stefanu, pre care si baséza Magiarii renitenti'a loru, si fara aceea su fara valore si resuflete prin resoiulu resurectionalu. Prin urmare organizarea parlamentaria a intregi mo-

narchii austriace e numai o cesiune de tempu. Si in casulu celu mai reu pe ministru nu lu va costa decatu numai o trasura de condeiu; elu n'are decatu sa prescrie alegerile cele directe in Ungaria, si asiá senatulu imperialu numai decatu se va umple cu deputati din sinulu nationalitatiloru celoru ne-magiare. Fara'ndoiela acest'a aru fi fostu unu mediu drasticu; dar numai o tinere cu dintii de constitutiunea din Fauru aru fi potutu trece preste urmárele cele neprevedute, ce poteau sa vina. Dupa sguduitura aru fi urmatu anarchia, dupa anarchia resoiulu intre rase in figur'a sea cea ingrozitoare.

Asta era limb'a periodei prime.

A dou'a perioda s'a nsemnatu prin aceea, ca teori'a ministeriala de resuflete (Verwirkungs-Theorie) a amutitu de totu, amenintiarea cu alegeri directe inca si mai multu, si in loculu acestor'a s'a intonat in modu demonstrativu posibilitatea unei esentiali modificatiuni a constitutiunei de Fauru. Negresitu despre o atare Reforma, seu Revisiune fusese inca mai dinainte vorba; ci cu totulu intr'altu sensu, adeca sub conditione: ca Magiarii sa intre mai antaiu in Reichsrath, si apoi aci sa si faca si sa si scotia la capetatu propunerile. Acum din contra si plasmuira o modalitate cu totulu alt'a. Domnulu de Schmerling adeca fara de senatu si fara initiatiua Imperatului, pote si subt asistinta unei deputatiuni, compuse din membrii senatului imperialu, sa se intielega cu partitulu liberalu magiaru subt conducerea Advocatului Déak, si indata si cu maiortatea dietei din Ungaria. Dreptu veriga de legatura, si ca unu mediu infalibilu de apropiere, se puneá mainte liberalismulu de ambe partile. Doi barbati de statu eminenti liberali, credeau omenii, indata ce numai se voru vede intre sine, va cautá, nu mai e intrebare, ca sa fia pe locu un'a, trupu si sufletu, in ide'a: de a se constitui in sensu liberalu acesta Austria!

Si nu mai e nici o indoiela despre ce aru fi esitu din o atare intielegere: aru fi esitu adeca impartirea parlamentaria a imperiului la doue suprematii nationali; dincóce de Lait'a unu statulu centralisticu cu parlamentulu in Pest'a si cu egemonia Magiiloru preste Croati, Sloveni, Romani, Sasi si Serbi etc.; dincolo de Lait'a unu statulu centralisticu cu parlamentulu in Pest'a si cu egemonia Magiiloru preste Croati, Sloveni, Romani, Sasi si Serbi etc. dincolo de Lait'a unu statulu centralisticu in Vienna si cu suprematulu germaniloru preste Boemi, Poloni, Ruteni, Slavii de sudu etc. Cu acesta vedi bine ca s'aru fi facutu pace intre liberalii germani si liberalii Magiari preste rupele un'a de alta parti ale Imperatiei injumetate; ma lupt'a nationalitatiloru suprematisate si apasate in tote partile, dincóce si dincolo, din acelu momentu aru incepe in adeveru anarchia, si resoiulu de ginti, despre care a fostu vorba mai susu aru deveni permanentu. Acesta aru fi deslegarea cea mai fatala din tote deslegarile, in urm'a carei Austria aru inceta a mai fi nu numai ca putere mare, ci curendu si ca Monarchia.

Dar ori cum, acesta aru fi fostu unu triumfu alu liberalismulu germanu, vedi vine ca nu triumfulu intregu, cum lu doria Constitutiunea de Fauru, mai jumetate cu atatu mai securu. Suprematia elementulu asiá disu germanu, adeca partitulu germanu liberalu, pote firesce a lucra cu multu mai nedetiermuru pre terenulu seu, candu Magiarii cu anessele sele aru fi odata afara, si deca pe deoparte Senatulu imperialu celu angustu de acum in Vienna, si de alta parte dieta Ungariei in Pest'a s'aru pote impartí in treb'a elotizarei parlamentarice a totororu celoralalte nationalitati, ce nu-su nici germani nici magiari in Austria. Acesta idea afla in tempii mai din urma atat'a placere pe furislu la partitulu lui Schmerling, incatu i vine omului sa se indoiasca; ca ore constitutiunea acestui ministru sa fi fostu ea dela inceputu pentru densulu unu lucru seriosu seu ba? (Va urma).

In caus'a ierarchica romano-serbesca

au datu In. Cancelari'a aulica ungara unu emisu, in care respectiveloru autoritati se demanda a se tine de urmatorele principie: Comuneloru bisericesci grec-orientale cu limba amestecata le sta'n voia, a se desface dupa nationalitatea loru in doue comune deosebite, ori nu.

La casu candu ele aru dori a desface legatur'a comuna parochiala de pâna acum, vine a se face impartirea posesiunii comune de pan'acum, cu intrevinerea unei comissinni compuse din respectivii Episcopiserbesci si romanesci ori plenipotentiarii loru, precum si din autoritatile politice. — In casulu acest'a trebuie sa se caute la aceea, ca

1) biseric'a impreuna cu bunurile imobile, ce se tinu de ea, precum si scola, sa remana in posesiunea acelei parti

*) Statele cele mici: Bavaria, Virentberg etc. etc.

de-si mai mici la numeru, carea p^ote documenta dreptulu seu primitiv^u de proprietate ;

2) Dea argumentarea acest'a n'aru fi cu potintia, biserica, averea imobila si scol'a vinu a se transpune partii mai mari la numeru, pelanga indatorirea de a despagubi la casulu acest'a pre partid'a mai putnu numerosa. ,

3) averea mobila a bisericeii vine a se 'mparti intre cele doue parti de dupa proportiunea numerului lor. —

Dea respectivele comune bisericesci amestecate nu dorescu despartire, biserica si scol'a vinu a li se lasa si mai de parte, si limbile loru respective suntu a se respecta dupa dreptate atatu in biserica catu si in scola. —

Sabiiu in 14/26 Augustu. Escelenti'a Sea P. Archiepiscopu si Mitropolitu Andreiu Baronu de Siagun'a si P. S. Sea P. Episcopu Procopiu Ivacicoviciu plecara astadi inainte de 3 ore dupa amedi la Resinari, insotiti de P. Archimandritu I. Popasu, P. Protosinchel^u Mironu Romanu, P. Protodiaconu Andreiu Popp etc. , spre a seversⁱ marele actu alu chirotonirei noalui Episcopu de Caransebesiu. Cere- moni'a cea rara ne-amu ingrijitu a o pot^e comunica cititoriloru nostri pe largu in nr. venitoriu. — Dlu Comite alu natiunei sasesci, Conradu Schmidt, precumu ne spune „Herm. Ztg.“ e invitat^u la Vienn'a, unde a si plecatu eri in 13/25 Augustu. De sine se 'ntielege, ca chiamarea acest'a sta in legatura cu afacerile politice, cari se pertracta astadi la cancellari'a aulica transsilvana. —

Brasiovu in 9 Augustu. Dumineca in 8 Augustu 1865 s'a serbatu in Biserica santului Nicolae din Brasiovu o serbatore rara, carei'a asemine numai prin adunările crestiniloru ortodoxi se p^ote ved^e ; acolo adeca unde Preotulu si cunosce si si implinesce sant'a sea chiamare cu zelulu, despre care Proroculu — Imperatu dice: Ravn'a caseitale m'a umancatu pre mine.

Obiectulu serbatorei a fostu despartirea Preasantitului Episcopu alu Caransebesiului, Ioann Popasu, de poporeii sei, pe cari ia pastoritu in spiritulu dragostei lu Christosu in cursu de 28 de ani ca preotu si protopopu, cu pasiunea cuventului crestinescu singuru mantuitoriu.

Catu a tinutu cuventarea cea plina de invetiatura adeveratu apostolesca, ne simtiamu ca rapiti cu sufletele nostre prin acele adunari ale Ecclesiei primitive, in cari Apostoli in persoana invetiau si mangaiiau pre ucenicii sei, au in cari se citeau crestiniloru adunati epistolele Apostolicesci.

Vorbele au versatu lacrima, este o frasa atatu oedesu si fara locu si tempu intrebuintiata, incatu si-au perdutu tota valoarea. De astadata in sa poti crede, iubite cetitoru, ca multimea, de care gemea indesuit'a Biserica cea spatiosa a Sf. Nicolae, a versatu literalmente intraga lacrima, candu audia pentru cea din urma ora vorbele de invetiatura evangelica si de svatuire si mangaiere ca a parintelui catra fii, vorbele de despartire.

Citesce cuventarea de despartire, ada-ti aminte de tonulu docentelui barbatu, ce nu sciu ce putere electrisatoria are in sine, incatu misca si inimile cele mai impetrite, si te vei incredinti ca nu essageramu nimic'a.

Eaca cuventarea. *)

Lugosiu in 9 Augustu st. v. 1865.

Preotimea din Protopresbiteratul^u Lugosiului n'au intar- diatu a tramite unu cuventu gratulatoriu noului seu Archipa- storiu, Ilustratii^u Sele Dni Episcopu Ioanne Popasu, ca simbolu alu stimei si veneratiunei fiesci, catra adeveratulu seu parinte; carele cu stima amicitiala amu onore a Ti-lu impartasi aici precum urm^eza :

Ilustrisime Domnule Episcópe!

Pecandu fragil'a nostra naia bisericesca sub conducatori straini batuta de valuri era amenintata de periclulu frangerei, din indurarea lui Domnedieu si invoirea pregratosului nostru Monarchu spre fericirea natiunei si a bisericeii, Te-au tramisu prevedinti'a spre multamirea nostra, intru rezultatele dorintiei amesurate, pre cari viitorulu cu dulce sa venire le va imbratisia.

Intr'adeveru, Ilustrisime! candu cugetamu cu serio- sitate, despre neobositele-Ti osteneli, cu care Te-ai luptatu din impreuna cu Escelenti'a Sea prebunulu nostru parinte Archi- episcopu si Metropolitu Andreiu Barone de Siagun'a, in respectulu bisericeii nostre greco-orientale: ne simtiamu pau- peri in cuvinte de a ne pot^e sprima simtiamintele nostre de bucuria pentru propasirea sufletesca si natiunala, intru carea

si in venitoriu cu intielepciunea-Ti indatinata suntemu convinsi, ca nu vei inceta a ne conduce, spre a pot^e ajunge la tint'a dorirei.

Noi ne mangaiamu, si ne tinemu, cei mai fericiti, a Te ved^e catu mai curendu in mijloculu nostru; si o pia considera- tiune a virtutiloru Ilustratii Tale, carea s'au domiciliatu in pepturile nostre, ne da cea mai viia sperantia a ajunge la por- tulu eternei fericiri. —

Bucuri'a nostra e mare, candu cugetamu la insemnataea sarcinei Archipastoresci, a carei greutate o porti; cu atatu mai vertosu, cu catu ne simtiamu convinsi a fi obligati cu jertse Domnedieirei, caci s'a induratu a ne daru unu asiá Archipastoru inteliginte si activu, carui'a fara tema potemu incredintiá cele mai pretiuite ale nostre.

Mari'a Ta esti alesulu Maiestatii Sele si gloriificatulu die- cesei Caransebesiului, si alu natiunei nostre romane!

Dieces'a Caransebesiulu, insetata de dieci de ani, are lipsa de tata si parinte adeveratu, ceea ce este cea mai straluci- ta petra scumpa in mitr'a episcopesca, — carele asiá se cu- prinda pre fii diecesei, precum cuprinde tatalu pre fii sei in cas'a s'a.

Eparchi'a Caransebesiului asc^epta in Mari'a Ta pre unu parinte, carele intru tote dandu-se pre sine esemplu de fapte bune, sa st^erga lacrimile produse de tempurile vitrege, si sa dee mangaiere fiiloru sei sufletesci cu cuventulu si cu fapt'a.

Ddieu sa Te invrednic^eca, ca in ac^esta turma sa poti dice cu Christosu: „Eu sum pastorulu celu bunu, si me cu- noscu oile mele, si eu le cunosc^u pre ele.“

Maretiu si incantatoriu de inimi este a ved^e o turma bine pastorita, grijita si nutrita cu Archipastorulu seu in frunte a inainta catra fericire!

Unu Archipastoru, asiá situatu, p^ote gustá o fericire ala- turea carei tota glori'a lumei debe sa dispara inaintea lui!

Eata, Ilustrisime Dle Episcópe! cu aceste sincere si a- deverate simtiri, si cu cea mai pi veneratiune fiesca, toti pre- otii din Protopresbiteratul^u Lugosiului, incantati de incredere catra Ilustritatea Ta, indrasnimu a-Ti dori din tote puterile su- fletului: ca Domnedieu sa-Ti daruiesca vietia indelungata, pli- na de sanetate, intraga in puterea trupului si a sufletului, feri- cita si pacinica; ca incependu or'a lucrarei Archi-Apostoliei(? Red.) Ilustratii Tale intaritu pentru fericirea turmei incredintiate sa ne conduci catra prosperarea morala si amorea frati^eca.

Priimesce, o mare Archiereu! cucerniculu acestu devo- tamentu procesu din inimile cele sincere ale clerului subordi- natu, si binevoiesce cu indurare a ne ocroti sub scutul pa- rintesciloru Tale ingrijiri!

Sarutandu-Ti manile ne recomandamu etc. (Urm^eza sub- scrierile.)

Acum vedemu a se fi implinitu pentru natiunea romana de religiunea greco-orientala cuvintele lui Christu rostite catra invetiaceii sei: „Inaltati ochii, uitati-ve impregiurulu vostru si veti ved^e ca fruptulu e coptu, si campia e aproape de a fi secerata.“

Sa formamu dar solidaritate frati^eca, pentrucá conformu cuvintelor^u Salvatorului lumei sa fimu apti de a secerá cele de seceratu!

Domnedieu cu noi!

I. T.

Publicarea

summelor^u incurse la fondulu Assoc. transsilvane romana dela 8 Augustu c. n. a. c. pana la 24 Augustu c. n. 1865.

1° Prin Rm. D. Vicariu faraneu in Naseudu si Col. As- soc. tranne Gregoriu Moisilu s'a tramesu la fon- dulu Assoc. ca tax'a de m. ord. sum'a de 85 fl. v. a. si anume:

- a) dela D. Capitanu Nicolae Antonu pe an. 186⁴/₅ 5 fl.,
- b) D. Capitanu Teodoru Antonu pe an. 186³/₄ 5 fl., c) A- sessoriu d. Sedria Basiliu Axentiu pe an. 186⁴/₅ 5 fl., d) D. Parochu Ioann Galanu pe an. 186⁴/₅ 5 fl., e) D. Cance- listu Hangea Gregoriu pe a. 186⁴/₅ 5 fl., f) C. R. Capitanu Severu Hangea pe an 186⁴/₅ 5 fl., g) D. Vice Capitanu distr. Leontinu Luchi pe an 186⁴/₅ 5 fl. h) Asessoriu de sedria Ma- ximu Lic'a pe an. 186⁴/₅ 5 fl., i) Asessoriu de sedria Ioane Margineanu pe an. 186⁴/₆ 5 fl. k) D. Vicariu Gregoriu Moisilu pe an. 186⁴/₅ 5 fl., l) D. docente normale Basiliu Nascu pe an. 186⁴/₅ 5 fl., m) D. Prof. gimn. Leon Pavelia pe an. 186⁴/₅ 5 fl., n) D. Fisicu distr. Stefann Popu pe an. 186⁴/₅ 5 fl., o) D. Ase- soru de Sedria Florianu Porcius pe an. 186⁴/₅ 5 fl., p) D. Pa- rochu in Sangiorgiu Simeonu Tanco pe an. 186⁴/₅ 5 fl., q) D. Fiscalu Ioane Florianu pe an. 186⁴/₆ 5 fl., r) D. profesoru de preparandia Basiliu Petri pe an. 186³/₄ 5 fl.,

Sum'a totala 85 fl. v. a.

adeca Optu dieci si cinci floreni val. austr.

(Cadetulu Iva urm^a)

*) Neajungendu-ne pentru astadi spatiulu, si si de altmintrea ne- xrendu a 'nterumpe memorabilulu cuventu in doi numeri, lu vomu publica intregu in nr. venitoriu. Red.)